

Kasvien lisäysaineistolainsäädännön uudistus alkamassa

Kati Lassi

Euroopan komissio julkaisi heinäkuun alussa 2023 kolme maa- ja metsätalouteen liittyvää lainsäädäntöehdotusta osana luonnonvarojen kestävästä käytöstä koskevaa toimenpidepakettiaan. Ehdotukset koskevat kasvien lisäysaineiston ja metsänviljelyaineiston tuottamista ja markkinointia sekä uusia genominmuokkaustekniikoita. Tässä jutussa on lyhyt katsaus kasvien lisäysaineistoa koskevan ehdotuksen sisältöön sekä lyhyesti sen jatkokäsittelystä.

Mistä on kyse?

Kasvien lisäysaineistolla tarkoitetaan mitä tahansa kasvien lisäykseen ja tuottamiseen käytettävää kasviaineistoa (esim. siemenet, siemenperunat, mukulat, pistokkaat, perusrungot, taimet, nuoret kasvit). Komission ehdotus kat-

taa maa- ja puutarhatalouden kasvien lisäysaineiston ja viinin lisäysaineiston, mutta sen soveltamisalaan eivät kuulu koristekasvien taimiaineistot eikä metsänviljelyaineistot.

Komissio ehdotuksella kumotaan nykyisin voimassaolevat kymmenen kasvien lisäysaineistojen tuottamiseen ja kaupan pitämiseen liittyvää direktiiviä ja korvata ne yhdellä asetuksella. Ehdotuksella muutetaan lisäksi tarvittavilta osin kasvinterveysasetusta (2016/2031/EU), valvonta-asetusta (2017/625/EU) ja luomua-asetusta (2018/848/EU).

Nykyinen lainsäädäntö on toiminut varsin hyvin, vaikka se onkin osittain vanhaa ja tarvetta päivittämiselle ja uudistamiselle on. Lainsäädäntöä on toki vuosien varrella uudistettu ja laajemmasta uudistuksesta keskusteltiin EU:ssa viimeksi 10 vuotta sitten, mutta tuo ehdotus kaatui Euroopan parlamentissa vuonna 2014. Suomessa sektorin

lainsäädäntö on toimeenpantu siemenlailla (600/2019) ja taimiaineistolailalla (1205/1994) sekä niiden alaisilla maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla.

Mikä muuttuu?

Komission ehdotuksessa on ”paljon tuttua” ja siinä ollaan säilyttämässä edelleen kaksi lainsäädännön pääpilaria, kasvilajikkeiden rekisteröinti ja siemen- ja taimiaineistoerien sertifiointi. Asetuksessa annettaisiin tarkemmat säännöt kasvien lisäysaineistojen tuottamista ja markkinointia koskeviin vaatimuksiin, erityisesti liittyen tuotantoon pelloilla ja muissa paikoissa, lisäysaineiston luokkiin, aitous- ja laatuvaatimuksiin, sertifiointiin, merkintöihin, pakkaamiseen, tuontiin, ammattimaisiin toimijoihin ja lajikkeiden rekisteröintiin. Vaatimuksia päivitetään, uudistetaan ja yksinkertaistetaan, kuten uudistuksissa on aina tavoitteena.

Komissio ehdottaa uutena asiana, että tiettyjä aineistoja voisi markkinoida kevyimmin säännöin. Tällaisia aineistoja ovat: heterogeeniset aineistot, alkuperäiskasvilajikkeet, suoraan lopokäyttäjälle markkinoitavaa aineistoa, kasvigeenivarat lakisäateisten tai virallisesti ilmoitettujen geenipankkien, organisaatioiden ja verkostojen markkinoimana, ja siementen vaihtoa viljelijöiden kesken.

Lisäksi komissio ehdottaa muutoksia kasvilajikkeiden rekisteröintiin vaadittaviin viljelyarvokokeisiin, joissa testataan lajikekandidaattien viljely- ja käyttöarvoa. Nykyisin viljelyarvokokeet ovat olleet pakolliset maatalouskasveille,

mutta jatkossa ne tehtäisiin myös vihannekasveille ja hedelmä- ja marjakasveille ennen lajikkeiden rekisteröintiä. Viljelyarvokokeissa tutkittaisiin tarkemmin kestävyteen liittyviä ominaisuuksia, kuten esim. kestävyyttä kasvitaudeille ja kuivuudelle sekä tuotantopanosten tehokasta käyttöä jne.

Edellä olevat esimerkit olivat sisällöstä vain ”pintaraapaisu”. Ehdotus kattaa 7 lukua, 83 artiklaa ja 8 liitettä.

Miten käsittely jatkuu?

Komissio on nyt antanut lainsäädäntöehdotuksen ja lainsäätäjät, jäsenmaista koostuvat EU:n neuvosto ja Euroopan parlamentti käsittelevät ehdotusta omissa työryhmissään ja valiokunnissaan. Ensimmäinen käsittely oli neuvoston työryhmässä syyskuussa ja käsittely jatkuu lokakuussa. Käsittelyn aikana ehdotukseen tehdään muutosehdotuksia, joten lopullinen asetusehdotus tuleekin näyttämään erilaiselta kuin nyt käsitellyssä oleva luonnos. Kun asetus aikanaan toivottavasti hyväksytään, sitä sovelletaan todennäköisesti kolmen vuoden päästä hyväksynnästä.

Valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle ehdotusta koskevan U-kirjelmän (U 45/2023), jossa linjataan valtioneuvoston kannoista neuvotteluihin.

Kirjottaja työskentelee erityisasiantuntijana Maa- ja metsätalousministeriön Eläin- ja kasvinterveyden yksikössä.